
MEĐUNARODNI DAN BORBE **PROTIV** VRŠNJAČKOG **NASILJA**

— *“Nametati svoju volju drugima je nasilje, a nametati sebe
samog vrhunac je nasilja”* —

Lao-Ce, kineski filozof

Šta je to NASILJE?

“Nasilje je svaki oblik jedanput učinjenog ili ponovljenog verbalnog ili neverbalnog ponašanja koje ima za posledicu stvarno ili potencijalno ugrožavanje zdravlja, razvoja i dostojanstva dece/učenika.”

“Nasilje podrazumeva zloupotrebu sile kao akta agresije kojim se povređuju osobe, ili uništava vlasništvo.”

“Nasilje je svaka radnja ili ponašanje protiv Vaše volje koja Vas onespokojava, ugrožava psihički, fizički, ekonomski, seksualno.”

Ovo su samo neke od definicija kojima se bliže određuje pojam nasilja.

Mnogo važnije od učenja ovih definicije je da naučite da

NASILJE NIJE DOZVOLJENO!

VRSTE NASILJA

1. Psihičko **nasilje**
2. Fizičko **nasilje**
3. Seksualno **nasilje**
4. Ekonomsko **nasilje**

... i nažalost ima ih još. Mi ćemo se baviti posebnom vrstom nasilja a to je...

... VRŠNJAŠKO NASILJE

Na celoj se jednom godišnje obeležava

*** Dan borbe protiv vršnjačkog nasilja***

Poznat i kao - “Dan rozih majica”

Kakve sad majice?!

Sve je počelo u Kanadi

2007. godine jedan dečak je bio izložen vršnjačkom nasilju zbog dolaska u **roze majici.**

Ispostavilo se da je tu majicu dečak nosio kao simbol podrške mami koja je bolovala od karcinoma dojke.

Učenici su se solidarizirali sa zlostavljanim dečakom i sutradan su se u školi pojavili u roze majicama.

Šta kaže Svetska zdravstvena organizacija

U jednom istraživanju koje je uradila Biblioteka Narodne skupštine Republike Srbije navodi se da “sadašnja definicija **Svetske zdravstvene organizacije** priznaje dva režima i četiri vrste kojima mladi mogu biti zlostavljani ili mogu maltretirati druge.

“Dva režima maltretiranja uključuju **direktno** (npr, zlostavljanje koje se javlja u prisustvu ciljne grupe – mladih ljudi) i **posredno** (kada maltretiranja nisu direktna, već preko grupe kao što je širenje glasina). Pored ova dva režima navode se još četiri vrste maltretiranja: **fizičko, verbalno, relaciono** (na primer: narušavanje ugleda) i **oštećenje imovine**”, stoji u ovom istraživanju.

Profil žrtava i nasilnika

Kada je reč o učesnicima, neka deca su češće mete u odnosu na drugu, poput dece sa dodatnim razvojnim ili obrazovnim potrebama, pripadnika nacionalnih manjina, dece izrazito niskog socioekonomskog statusa (Sesar, 2010).

Takođe, postoje i razlike između učenika koji pohađaju standardne i specijalne obrazovne programe i onih sa različitim vrstama invaliditeta – učenici sa nekom vrstom invaliditeta su, generalno govoreći, češće viktimizirani od onih koji nemaju neki vid invaliditeta, s tim da ozbiljnost invaliditeta takođe utiče na stopu viktimizacije.

Pored analize karakteristike žrtava, različita istraživanja se bave i zajedničkim karakteristikama nasilnika – neka od njih ukazuju na to da su nasilnici neprilagođeni, impulsivni ili nezreli.

Kao što se može i očekivati, porodice u kojima su neki vidovi nasilja česta pojava češće su okruženje za dete koje pokazuje ovakvo ponašanje u školi.

Naravno, kada je reč o vršnjačkom nasilju, lista učesnika se ne iscrpljuje žrtvom i nasilnikom: posmatrači, “asistenti” i podstrekači takođe su prepoznati kao relevantni akteri, kako u održavanju vršnjačkog nasilja, tako i u smišljanju programa za prevenciju i reagovanje.

Znakovi koji mogu ukazati na to da je dete zlostavljano *

1. *razdražljivo je, nemirno ili se povlači iz porodičnih aktivnosti, tj. postaje agresivno ili depresivno;*
2. *poremećaj ishrane i sna;*
3. *dolazi kući sa pocepanom odećom ili ogrebotinama, ali nema logično objašnjenje o tome šta se dogodilo;*
4. *nestaju mu stvari (pernica, pribor, jakna...);*
5. *traži dodatni novac za nešto u školi ili dodatni džeparac (a može početi i krasti od roditelja ili drugih članova porodice);*
6. *gubi interes za školu i školske aktivnosti, a nekad i školski uspeh oslabi;*
7. *menja put do škole i nazad;*
8. *odbija da ide u školu ili ga pred odlazak u školu boli stomak, glava, povraća...*
9. *želi poneti u školu nešto što mu može poslužiti za odbranu (nož i sl.)*
10. *čini se usamljen, ima jako malo prijatelja ili ih uopšte nema, ne pozivaju ga na rođendane i druženja. Nekad takva deca, kada primetite da su usamljena, govore da su svi „glupi“ i da im nije stalo do njih, kako bi se utešili i prikriili odbačenost.*

***NADEL**

A šta kaže statistika za Srbiju?

Istraživanju koje je uradila Biblioteka Narodne Skupštine 2017. godine navodi da statistika pokazuje da je polovina učenika u Srbiji bar jednom doživela takvu vrstu nasilja, a čak 2/3 dece bilo je izloženo napadu.

U 85% slučajeva detetu žrtvi nasilja ne pomogne niko.

Istraživanje o vrstama i intenzitetu nasilja koje je sprovedeno u prvih 50 škola na uzorku od 26.947 učenika i 3.397 odraslih pružilo je sledeće podatke:

- **65% učenika** je bar jednom bilo izloženo obliku nekog nasilnog ponašanja u periodu od tri meseca
- **24% učenika** je više puta bilo izloženo nekom obliku nasilnog ponašanja u periodu od tri meseca

Kao najzastupljeniji oblici nasilnog ponašanja navode se: **verbalno nasilje, širenje laži, spletkarenje, kao i pretnje i zastrašivanja.**

Digitalno nasilje

Digitalno nasilje relativno je nov fenomen koji tokom poslednje dve decenije zaokuplja sve veću pažnju naučne i stručne javnosti, navodi se u priručniku **“Digitalno nasilje - prevencija i reagovanje”** koje je izdalo Ministarstvo prosvete.

U njemu se navodi da postoji veliki broj definicija digitalnog nasilja, neke su opštije i uključuju sve vrste uznemiravanja pomoću digitalnih tehnologija, dok su druge u vezi sa pojedinim oblicima digitalnog nasilja.

Ovde ćemo navesti jednu od najčešće korišćenih definicija digitalnog nasilja - **Digitalno nasilje (eng. cyberbullying) je korišćenje digitalne tehnologije (interneta i mobilnih telefona) s ciljem da se druga osoba uznemiri, povredi, ponizi i da joj se nanese šteta.**

Osim termina digitalno nasilje, u literaturi se sreću i drugi srodni termini: elektronsko nasilje, nasilje na internetu, onlajn nasilje, sajber nasilje, maltretiranje u digitalnom svetu i dr.

Digitalno nasilje može se ispoljiti na različite načine, navodi se u pomenutom priručniku.

Najčešće se sreću sledeći oblici digitalnog nasilja:

Digitalno nasilje može se vršiti **direktno ili indirektno** (preko posrednika), uplitanjem drugih osoba u vršenje nasilne aktivnosti, sa ili bez njihovog znanja (npr. u ime neke osobe, sa njene adrese ili profila, šalju se uznemirujuće poruke ili se ostavljaju na blogu, čet, forumu ili profilu drugih osoba). Digitalno nasilje **obično se dešava među mladima**, međutim, nisu retki slučajevi kada su odrasle osobe nasilne prema deci i mladima na internetu. U tim slučajevima najčešće je reč o maltretiranju (eng. cyber-harassment) ili proganjanju (eng. cyber-stalking) putem interneta, što predstavlja krivično delo i kažnjivo je zakonom.

Reč ministra prosvete

Ministar prosvete nauke i tehnološkog razvoja Branko Ružić rekao je da je Međunarodno TIMSS istraživanje (Trends in International Mathematics and Science Study) koje je sprovedeno 2019. godine pokazalo je da je **u našoj zemlji smanjeno vršnjačko nasilje** i da su napori koji su činjeni prethodnih godina i decenija bili svrsishodni.

“Procenat učenika četvrtog razreda u Srbiji koji dožive vršnjačko nasilje jednom mesečno i jednom nedeljno je značajno niži u odnosu na međunarodni prosek gde je ukupno 37 odsto učenika izvestilo da doživljava nasilje jednom mesečno ili jednom nedeljno. Ovaj podatak je u kontekstu postignuća na TIMSS- u važan jer prosečno postignuće iz matematike i prirodnih nauka učenika opada ukoliko bar jednom nedeljno ili mesečno doživljavaju vršnjačko nasilje”, izjavio ministar Ružić u decembru prošle godine.